

Konwencja o ograniczeniu bezpaństwowości

Uchwalona dnia 30 sierpnia 1961 r. podczas Konferencji Pełnomocników, którzy zebrali się w 1959 r. i obradowali ponownie w 1961 r. zgodnie z rezolucją Zgromadzenia Ogólnego ONZ 896 (IX) z 4 grudnia 1954 r.

data wejścia w życie: 13 grudnia 1975 r. zgodnie z artykułem 18

Państwa-Strony niniejszej Konwencji,

postępując zgodnie z Konwencją 896 (IX) przyjętą przez Zgromadzenie Ogólne ONZ 4 grudnia 1954 r.,

zważywszy, że konieczne jest ograniczenie bezpaństwowości w drodze umowy międzynarodowej,

uzgodniły, co następuje:

Artykuł 1

1. Państwo-Strona zobowiązuje się do nadania obywatelstwa osobie urodzonej na jego terytorium, której w przeciwnym razie zostałby nadany status bezpaństwowca. Osoba nabywa obywatelstwo:

(a) przez urodzenie, z mocy prawa lub

(b) Na wniosek złożony przez daną osobę lub w jej imieniu do odpowiednich władz zgodnie z postępowaniem przewidzianym przez prawo krajowe. Z zastrzeżeniem przepisów ust. 2 niniejszego artykułu, taki wniosek nie może zostać oddalony. Państwo-Strona niniejszej Konwencji nadające obywatelstwo zgodnie z lit. (b) może również uzależnić nadanie obywatelstwa z mocy prawa osobom od ich wieku oraz innych warunków, które mogą być określone w przepisach krajowych.

2. Państwo-Strona niniejszej Konwencji może nadać obywatelstwo osobom zgodnie z lit. (b) ust. 1 niniejszego artykułu z zastrzeżeniem jednego lub więcej z następujących warunków:

(a) wniosek musi zostać złożony w okresie określonym przez Państwo-Stronę; wniosek taki

musi zostać złożony przez osobę do 18 roku życia i musi być ważny do momentu, kiedy dana osoba ukończy 21 lat, w taki sposób, aby miała ona do dyspozycji co najmniej 1 rok na złożenie wniosku bez konieczności uzyskania wcześniejszego upoważnienia przewidzianego prawem;

(b) osoba ubiegająca się o obywatelstwo mieszkała na terytorium Państwa-Strony przez okres, który może zostać określony przez to państwo; jednak okres ten nie może być dłuższy niż 5 lat bezpośrednio przed złożeniem wniosku lub 10 lat w sumie;

(c) osoba ubiegająca się o obywatelstwo nie została uznana winną przestępstwa przeciwko krajowym służbom porządku publicznego ani nie została skazana na 5 lub więcej lat więzienia za czyn przestępczy;

(d) osoba ubiegająca się o obywatelstwo zawsze posiadała status bezpaństwowca.

3. Z zastrzeżeniem postanowień ust.1 lit. (b) i 2 niniejszego artykułu dziecko, które urodziło się na terytorium Państwa-Strony w związku małżeńskim, w którym matka posiada obywatelstwo danego Państwa, uzyskuje obywatelstwo przez urodzenie, jeżeli w przeciwnym razie otrzymałoby ono status bezpaństwowca.

4. Państwo-Strona zobowiązuje się do nadania obywatelstwa osobie, której w przeciwnym razie nadany zostałby status bezpaństwowca oraz która nie może uzyskać obywatelstwa Państwa-Strony niniejszej Konwencji, ponieważ przekroczyła już wiek odpowiedni na złożenie wniosku lub nie spełniła wymogów dotyczących zamieszkania na danym terytorium, jeżeli jedno z jej rodziców posiadało obywatelstwo danego Państwa-Strony w momencie jej urodzenia. Jeżeli rodzice nie posiadali takiego samego obywatelstwa z chwilą urodzenia danej osoby, to kwestia, które obywatelstwo powinno zostać nadane tej osobie powinna zostać rozstrzygnięta zgodnie z zastosowaniem prawa danego Państwa. Jeżeli w takim przypadku wymagane jest złożenie wniosku o nadanie obywatelstwa, to wniosek powinien zostać złożony do właściwego organu przez lub w imieniu wnioskodawcy zgodnie z wewnętrznymi przepisami Państwa. Zgodnie z postanowieniami ust. 5 niniejszego artykułu, taki wniosek nie może zostać oddalony.

5. Państwo-Strona niniejszej Konwencji może nadać obywatelstwo osobom zgodnie z lit. (b) ust. 4 niniejszego artykułu z zastrzeżeniem jednego lub więcej z następujących warunków:

(a) wniosek musi zostać złożony przez osoby, które nie ukończyły określonego roku życia; wiek taki może zostać ustalony przez Państwo-Stronę, jednak osoby takie musiały ukończyć, co najmniej 23 lata;

(b) osoba ubiegająca się o obywatelstwo mieszkała na terytorium Państwa-Strony przez okres bezpośrednio przed złożeniem wniosku, który może zostać określony przez dane Państwo;

jednak okres ten nie może być dłuższy niż 3 lata;

(d) osoba ubiegająca się o obywatelstwo zawsze posiadała status bezpaństwowca.

Artykuł 2

Uznaje się, że rodzice podrzutka znalezionej na terytorium danego Państwa posiadali jego obywatelstwo, jeżeli nie ma dowodów wskazujących na stan przeciwny.

Artykuł 3

W celu określenia obowiązków Państw-Stron niniejszej Konwencji, uznaje się, że poród na statku lub w samolocie odpowiada porodowi, który ma miejsce na terytorium Państwa, pod którego flagą jeden z danych pojazdów się porusza lub w którym pojazdy te zostały zarejestrowane.

Artykuł 4

1. Państwo-Strona zobowiązuje się do nadania obywatelstwa osobie urodzonej na jego terytorium, której w przeciwnym razie zostałby nadany status bezpaństwowca, jeżeli osoba ta urodzi się w Państwie, którego obywatelstwo posiadało jedno z jego rodziców z chwilą urodzenia się danej osoby. Jeżeli rodzice nie posiadali takiego samego obywatelstwa w dniu urodzenia się danej osoby, to kwestia, które obywatelstwo powinno zostać nadane tej osobie powinna zostać rozstrzygnięta zgodnie z zastosowaniem prawa danego Państwa-Strony. Obywatelstwo nadane zgodnie z postanowieniami niniejszego ustępu powinno zostać nadane:

(a) przez urodzenie, z mocy prawa lub

(b) na wniosek złożony przez daną osobę lub w jej imieniu do właściwego organu zgodnie z postępowaniem przewidzianym przez prawo krajowe. Z zastrzeżeniem przepisów ust. 2 niniejszego artykułu, taki wniosek nie może zostać oddalony.

2. Państwo-Strona niniejszej Konwencji może nadać obywatelstwo osobom zgodnie z postanowieniami ust. 4 niniejszego artykułu z zastrzeżeniem jednego lub więcej z następujących warunków:

(a) wniosek musi zostać złożony przez osoby, które nie ukończyły określonego roku życia; wiek taki może zostać ustalony przez Państwo-Stronę, jednak osoby takie musiały ukończyć co najmniej 23 lata;

(b) osoba ubiegająca się o obywatelstwo mieszkała na terytorium Państwa-Strony przez okres bezpośrednio przed złożeniem wniosku, który może zostać określony przez dane Państwo; jednak okres ten nie może być dłuższy niż 3 lata;

(c) osoba ubiegająca się o obywatelstwo nie została uznana winną przestępstwa przeciwko krajowym służbom porządku publicznego;

(d) osoba ubiegająca się o obywatelstwo zawsze posiadała status bezpaństwowca.

Artykuł 5

1. Jeżeli prawo danego Państwa przewiduje utratę obywatelstwa w przypadku zaistnienia jakichkolwiek zmian w statusie osoby, takich jak małżeństwo, rozwód, uznanie dziecka przez ojca, lub adopcji, to taka utrata powinna być uzależniona od posiadania lub nabycia innego obywatelstwa.

2. Jeżeli zgodnie z prawem danego Państwa nieślubne dziecko utraci obywatelstwo nadane przez to Państwo w konsekwencji ustalenia ojcostwa, dziecko takie powinno mieć możliwość odzyskania tego obywatelstwa po złożeniu wniosku do właściwego organu, a warunki składania takiego wniosku nie mogą być bardziej rygorystyczne od tych, które zostały określone w ust. 2 artykułu I niniejszej Konwencji.

Artykuł 6

Jeżeli prawo danego Państwa przewiduje utratę obywatelstwa przez małżonka/malżonkę lub dzieci osoby, która utraciła obywatelstwo, to taka utrata powinna być uzależniona od posiadania lub nabycia przez nie obywatelstwa innego kraju.

Artykuł 7

1. Jeżeli prawo danego Państwa przewiduje utratę lub zrzeczenie się obywatelstwa, to takie zrzeczenie się nie powinno skutkować utratą obywatelstwa, chyba że dana osoba posiada lub nabywa obywatelstwo danego kraju;

(b) Postanowień lit. (a) niniejszego ustępu nie stosuje się w przypadkach, gdzie przeczyłoby to zasadom określonym w artykułach 13 i 14 Powszechnej Deklaracji Praw Człowieka zatwierdzonej 10 grudnia 1948 r. przez Zgromadzenie Ogólne ONZ.

2. Obywatel Państwa-Strony ubiegający się o nadanie obywatelstwa w zagranicznym państwie nie traci swojego dotychczasowego obywatelstwa, chyba że nabył on obywatelstwo innego państwa lub została wydana decyzja, że zostanie mu przyznane takie obywatelstwo.

3. Zgodnie z postanowieniami ust. 4 i 5 niniejszego artykułu Obywatel Państwa-Strony nie może utracić swojego obywatelstwa, w rezultacie czego zostałby mu przyznany status bezpieczeństwa, na skutek wyjazdu, zamieszkania z zagranicą, niezameldowania się lub podobnych przyczyn.

4. Osoba naturalizowana może utracić swoje dotychczasowe obywatelstwo po siedmiu następujących po sobie latach zamieszkania w nowym kraju przewidzianych przez dane Państwo-Stronę, jeżeli nie zgłosi chęci zachowania tego obywatelstwa właściwemu organowi.

5. W przypadku obywatela Państwa-Strony, który urodził się poza jego terytorium, prawo takiego kraju może przewidywać zatrzymanie obywatelstwa po roku osiągnięcia przez niego pełnoletniości i warunkowego obywatelstwa na podstawie zamieszkania na terytorium danego Państwa lub po roku od jego zarejestrowania we właściwym organie.

6. Za wyjątkiem okoliczności, o których mowa w niniejszym artykule, osoba nie może utracić obywatelstwa Państwa-Strony, jeżeli będzie to skutkowało jej bezpaństwowością, z zastrzeżeniem, że taka utrata nie jest wyraźnie zakazana w świetle jakiegokolwiek innego postanowienia niniejszej Konwencji.

Artykuł 8

1. Państwo-Strona nie może pozbawić danej osoby obywatelstwa, jeżeli będzie to skutkowało jej bezpaństwowością.

2. Z zastrzeżeniem postanowień ustępu 1 niniejszego artykułu osobie może zostać odebrane obywatelstwo Państwa- Strony:

(a) w przypadku zaistnienia okoliczności, w przypadku których zgodnie z ust. 4 i 5 artykułu 7 dopuszcza się możliwość utracenia przez daną osobę obywatelstwa;

(b) jeżeli obywatelstwo uzyskano na skutek świadomego wprowadzenia w błąd lub oszustwa.

3. Z zastrzeżeniem postanowień ust. 1 niniejszego artykułu Państwo-Strona może sobie zastrzec prawo do odbierania osobom obywatelstwa, jeżeli z chwilą podpisania, ratyfikacji lub przystąpienia zastrzega sobie takie prawo podając jedną lub więcej z następujących przyczyn, o ile przyczyny takie są przewidziane w danym momencie w ustawodawstwie krajowym:

(a) osoba łamiąc obowiązek lojalności wobec Państwa-Strony:

(i) lekceważąc wyraźny zakaz wydany przez dane Państwo świadczyła lub nie zaprzestała świadczenia usług, otrzymywała wynagrodzenie od innego państwa lub

(ii) postępowała w sposób szkodliwy dla istotnych interesów Państwa;

(b) Osoba taka złożyła przysięgę lub złożyła formalne oświadczenie wierności wobec innego Państwa lub jej postępowanie w sposób ostateczny wskazywało na to, że zrzeka się ona posłuszeństwa wobec Państwa-Strony.

4. Państwo-Strona nie powinna korzystać z prawa pozbawiania obywatelstwa przewidzianego w ust. 2 lub 3 niniejszego artykułu za wyjątkiem przypadków zgodnych z prawem zapewniając danej osobie prawo do obrony przed sądem lub innym niezależnym organem.

Artykuł 9

Państwo-Strona nie może pozbawić jakiegokolwiek osoby lub grupy osób ich obywatelstwa z przyczyn religijnych, etnicznych lub politycznych.

Artykuł 10

1. Każda umowa pomiędzy Państwami-Stronami przewidująca przyłączenie terytorium będzie zawierać postanowienia, których celem będzie niedopuszenie, aby jakiegokolwiek osobie został nadany status bezpaństwowca w wyniku przyłączenia nowego terytorium. Państwo—Strona niniejszej Konwencji dołoży wszelkich starań, aby zapewnić, że jakakolwiek umowa tego rodzaju zawierana z Państwem, które nie jest Stroną niniejszej Konwencji zawierać będzie takie postanowienia.

2. W przypadku nieuwzględnienia takich postanowień Państwo-Strona, do którego dołączone jest nowe terytorium lub które uzyskuje terytorium w inny sposób nada obywatelstwo osobom, którym w przeciwnym razie zostałyby nadany status bezpaństwowca.

Artykuł 11

Po złożeniu szóstego instrumentu ratyfikacji lub przystąpienia Państwa-Strony niniejszej Konwencji będą promowały powołanie w ramach ONZ organu do którego osoba utrzymująca, że należą się jej korzyści płynące z niniejszej Konwencji, może wnioskować o rozpatrzenie jej roszczenia i o pomoc w przedłożeniu takiego wniosku do właściwego organu.

Artykuł 12

1. Jeżeli dane Państwo-Strona nie nadaje obywatelstwa przez urodzenie lub z mocy prawa zgodnie z postanowieniami ust. I artykułu I lub artykułu 4 niniejszej Konwencji, to postanowienia ust. I artykułu I lub artykułu 4 będą mieć zastosowanie w przypadku osób urodzonych zarówno przed jak i po wejściu w życie niniejszej Konwencji.

2. Postanowienia ust. 4 artykułu I niniejszej konwencji będą mieć zastosowanie w przypadku osób urodzonych zarówno przed jak i po wejściu w życie niniejszej Konwencji.

3. Postanowienia artykułu 2 niniejszej Konwencji będą mieć zastosowanie w przypadku osób urodzonych zarówno przed jak i po wejściu w życie niniejszej Konwencji.

Artykuł 13

Niniejsza Konwencja nie jest rozumiana jako mająca wpływ na jakiegokolwiek postanowienia, które sprzyjają w większym stopniu ograniczeniu bezpieczeństwa i są przewidziane obowiązującym w danym momencie prawem krajowym, lub prawem, które wejdzie w życie po ratyfikacji niniejszej Konwencji któregośkolwiek z Państw-Stron lub na postanowienia określone w jakiegokolwiek innej konwencji, traktacie lub umowie pomiędzy co najmniej dwoma Państwami-Stronami obowiązującymi w danym momencie lub które wejdą w życie po ratyfikacji niniejszej Konwencji.

Artykuł 14

Wszelkie spory pomiędzy Państwami Stronami dotyczące interpretacji lub zastosowania niniejszej Konwencji, które nie mogą zostać rozstrzygnięte w żaden inny sposób, zostaną przedłożone Międzynarodowemu Trybunałowi Sprawiedliwości na wniosek którejkolwiek ze stron sporu.

Artykuł 15

1. Niniejsza Konwencja ma zastosowanie w przypadku wszystkich terytoriów niesamorządnych, powierniczych, kolonialnych oraz innych terytoriów niemetropolitalnych, za których stosunki międzynarodowe odpowiada którekolwiek z Państw-Stron. W takim przypadku dane Państwo-Strona jest zobowiązane, z zastrzeżeniem postanowień ust. 2 niniejszego artykułu zgłosić z chwilą podpisania, ratyfikacji lub przystąpienia terytorium niemetropolitalne lub terytoria, do których niniejsza Konwencja ma zastosowanie ipso facto na skutek podpisania, ratyfikacji lub przystąpienia do niniejszej Konwencji.

2. Jeżeli w celach narodowościowych, terytorium niemetropolitalne nie jest postrzegane jako terytorium z terytorium metropolitalnym lub odnośnie do którego konieczna jest uprzednia zgoda terytorium metropolitalnego przewidziana w konstytucji lub praktykach danego Państwa-Strony lub zgoda terytorium niemetropolitalnego na zastosowanie niniejszej Konwencji do danego terytorium, to dane Państwo-Strona dołoży wszelkich starań, aby zapewnić uzyskanie wymaganej zgody terytorium niemetropolitalnego w okresie 12 miesięcy od daty podpisania niniejszej Konwencji przez dane Państwo, natomiast z chwilą uzyskania takiej zgody Państw—Strona poinformuje Sekretarza Generalnego o tym fakcie. Niniejsza Konwencja ma zastosowanie do terytorium lub terytoriów podanych w takim zgłoszeniu z chwilą jego otrzymania przez Sekretarza Generalnego.

3. Po upłygnięciu 22 miesięcznego okresu, o którym mowa w ust. 2 niniejszego artykułu dane Państwa-Strony informują Sekretarza Generalnego o wynikach konsultacji przeprowadzonych z tymi terytoriami niemetropolitalnymi, za których stosunki międzynarodowe Państwa te odpowiadają oraz odnośnie do których mogła zostać nie przyznana zgoda na obowiązywanie niniejszej Konwencji na takim terytorium.

Artykuł 16

1. Niniejsza Konwencja jest otwarta do podpisu w siedzibie Organizacji Narodów Zjednoczonych od 30 sierpnia 1961 r. do 31 maja 1962 r.

2. Niniejsza Konwencja jest otwarta do podpisu dla:

(a) wszystkich Państw Członkowskich ONZ;

(b) którejkolwiek z Państw zaproszonych do udziału w Konferencji o zwalczaniu lub ograniczeniu bezpieczeństwa w przyszłości;

(c) którejkolwiek z Państw, do którego Zgromadzenie Ogólne ONZ wystosowało zaproszenie do podpisania Konwencji lub do udziału w konferencji.

3. Niniejsza Konwencja jest ratyfikowana i wszystkie instrumenty ratyfikacji będą złożone u Sekretarza Generalnego ONZ.

4. Niniejsza Konwencja jest otwarta do przystąpienia przez Państwa, o których mowa w ust. 2 niniejszego artykułu. Niniejsza Konwencja wchodzi w życie z chwilą złożenia instrumentu przystąpienia u Sekretarza Generalnego ONZ.

Artykuł 17

1. Z chwilą podpisania, ratyfikacji lub przystąpienia, wszystkie Państwa mogą zastrzec sobie kwestie odnoszące się do art. 11, 14 lub 15.

2. Nie dopuszcza się żadnych innych zastrzeżeń w odniesieniu do niniejszej Konwencji.

Artykuł 18

1. Niniejsza Konwencja wchodzi w życie po dwóch latach od złożenia szóstego instrumentu ratyfikacji lub przystąpienia.

2. W przypadku każdego Państwa ratyfikującego lub przystępującego do niniejszej Konwencji, niniejsza Konwencja wchodzi w życie dziewiątego dnia po złożeniu przez dane Państwo jego instrumentu ratyfikacji lub przystąpienia lub w dniu wejścia w życie niniejszej Konwencji zgodnie z postanowieniami ust. 1 niniejszego artykułu, w zależności od tego która z tych dat ma miejsce w późniejszym czasie..

Artykuł 19

1. Wszystkie Państwa-Strony mogą wypowiedzieć niniejszą Konwencję w dowolnym momencie przesyłając taką informację do Sekretarza Generalnego ONZ. Wypowiedzenie będzie obowiązywało dla Państw-Stron, które wysłały taką informację w przeciągu roku po dniu jej otrzymania przez Sekretarza Generalnego.

2. W przypadkach terytorium niemetropolitalnego Państwa-Strony, do których zgodnie z postanowieniami artykułu 15 niniejsza Konwencja ma zastosowanie, dane Państwo może w dowolnym czasie po uzyskaniu zgody takiego terytorium poinformować Sekretarza Generalnego ONZ o wypowiedzeniu niniejszej Konwencji oddzielnie w odniesieniu do danego terytorium. Wypowiedzenie będzie obowiązywało po upływie roku od dnia otrzymania takiej informacji przez Sekretarza Generalnego, który z kolei powiadomi

pozostałe Państwa-Strony o takiej informacji i dacie jej otrzymania.

Artykuł 20

1. Sekretarz Generalny ONZ powiadomi wszystkie Państwa Członkowskie ONZ oraz Państwa bez statusu członkostwa, o których mowa w artykule 16 o następujących kwestiach:

(a) podpisach, ratyfikacjach i przystąpieniach zgodnie z artykułem 16;

(b) zastrzeżeniach zgodnie z artykułem 17,

(c) dacie wejścia w życie niniejszej Konwencji zgodnie z artykułem 18;

(b) wypowiedzeniach zgodnie z artykułem 19.

2. Sekretarz Generalny ONZ zobowiązany jest najpóźniej po złożeniu szóstego instrumentu ratyfikacji lub przystąpienia do zwrócenia uwagi Zgromadzenia Ogólnego na kwestie powołania organu, o którym mowa w artykule 11.

Artykuł 21

Niniejsza Konwencja zostanie zarejestrowana przez Sekretarza Generalnego z chwilą wejścia w życie niniejszej Konwencji.

Na dowód czego, niżej podpisani Pełnomocnicy podpisali niniejszą Konwencję.

Sporządzono w Nowym Jorku, dnia 13.08. 1961 r., w jednym egzemplarzu, w językach chińskim, angielskim, francuskim, rosyjskim i hiszpańskim, przy czym wszystkie teksty są jednakowo autentyczne i zostaną złożone w archiwum Organizacji Narodów Zjednoczonych i których poświadczone kopie zostaną przekazane przez Sekretarza Generalnego ONZ wszystkim Państwom Członkowskim ONZ oraz pozostałym Państwom bez statusu członkostwa, o których mowa w artykule 16 niniejszej Konwencji.